

4.11.2015

FIVA 1/01.01.01/2015

Julkinen

Eduskunnan talousvaliokunta

Asiantuntijakutsu talousvaliokuntaan / HE 89/2015 vp

Talousvaliokunnan lausuntopyyntö HE 89/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä puunkorjuuta aarniometsässä harjoittavien yritysten viranomaisille suorittamien maksujen julkistamista koskeviksi laiksi

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä 89/2015 eduskunnalle laiksi kirjanpitolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä puunkorjuuta aarniometsissä harjoittavien yritysten viranomaisille suorittamien maksujen julkistamista koskevasta laista.

Kirjanpitolakiin (1336/1997) ehdotettavat muutokset perustuvat pääosin Euroopan parlamentin ja neuvoston antamaan uudistettuun tilinpäätösdirektiiviin 2013/34/EU. Direktiivin ensisijaisena tavoitteena on alentaa etenkin pienyritysten hallinnollista taakkaa, mikä toteutetaan liitetietovaatimusten osalta maksimiharmonisointina.

Finanssivalvonta pitää hyvänä, että lainvalmistelutyössä tilinpäätössääntelyä on lähennetty IFRS-standardeihin, mm. rahoitusinstrumenttien, sijoituskiinteistöjen ja rahoitusleasingsopimusten tilinpäätöskäsittelyn osalta. Näiltä osin vaatimukset ovat kirjanpitovelvollisen valittavissa, joka helpottanee erityisesti IFRS-konsernien tilinpäätösten laadintaa.

Finanssivalvonta yhtyy pääosin hallituksen esitykseen, mutta haluaa tuoda esille seuraavat seikat yleisen kirjanpitovelvollisuuden näkökulmasta (noudatetaan myös osittain rahoitussektorilla). Lakiin kaivannaisteollisuutta ja puunkorjuuta aarniometsissä harjoittavien yritysten viranomaisille suorittamien maksujen julkistamisesta Finanssivalvonnalla ei ole huomautettavaa.

Lisäksi Finanssivalvonta haluaa informoida talousvaliokuntaa näkemyksestään koskien rahoitussektorilla toimivien, jäsenmaan nimeämien yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilinpäätös- ja tilintarkastussääntelyn yhteensovittamisesta. (luku 3)

1. Yleinen kirjanpitovelvollisuus

1.1. Tilinpäätöksen oikea ja riittävä kuva sekä olennaisuuden periaate

Finanssivalvonta haluaa toistaa lausuntokierroksella esittämänsä käsityksen direktiivin sisällytetyn olennaisuusperiaatteen pakottavasta täytäntöönpanosta.

Lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 1 momentissa sanotaan, että ”Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti ottaen huomioon kirjanpitovelvollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus”.

Lakiehdotuksessa vaatimus oikeasta ja riittävästä kuvasta kytketään yhteen olennaisuuden periaatteen kanssa. Finanssivalvonnan käsityksen mukaan olennaisuuden liittäminen näin kiinteästi oikeaan ja riittävään kuvaan ei ole direktiivin mukaista, koska artiklassa 4.3 oikea ja riittävä kuva esitetään ilman lisämääreitä.

Tilinpäätösdirektiivissä olennaisuuden periaate esitetään taloudellista raportointia koskevilla periaatteilla. Finanssivalvonta ehdottaa, että olennaisuuden periaate siirrettäisiin 3 §:n yleisten tilinpäätösperiaatteiden joukkoon. Olennaisuus ja sen määritelmä ja soveltamisala voitaisiin määrittellä samassa pykälässä.

Lisäksi Finanssivalvonta katsoo, että 3:2.1 §:n kohdan kansallinen lisäys ”kirjanpitovelvollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus” sisältyy käsitteellisesti olennaisuuden periaatteeseen. Tämän lisäyksen seurauksena saattaa syntyä ongelmallisia tulkintatilanteita.

Finanssivalvonta arvioi, että mikäli oikean ja riittävän kuvan vaatimusta täydennetään yhdellä tilinpäätöksen laatimisperiaatteella (tässä olennaisuus) lisättynä kansallisilla täsmennyksillä ilman direktiivipohjaa, saattaa johtaa sekä tilinpäätösten laatijoita että tilintarkastajia vaikeisiin tulkintatilanteisiin. Vaikeat tulkintatilanteet saattavat synnyttää sellaisia vastuukysymyksiä, joita joudutaan ratkomaan oikeusteitse.

1.2. Pääomalainat ja annettavat liitetiedot

Finanssivalvonta pitää onnistuneena ratkaisua, jolla kirjanpitolain 5. lukuun on otettu nimenomainen pääomalainoja koskeva pykälä 5c *Pääomalainan merkitseminen taseeseen*. Nykyistä tilinpäätöskäytäntöä, jonka mukaan osakeyhtiölain (ja osuuskuntalain) mukainen pääomalainat merkitään taseeseen vieraaksi pääomaksi, ohjasi vuonna 2004 silloisen kirjanpitolain muutoksen (1304/2004) hetkellä voimassa ollut kansainvälinen tilinpäätösstandardi. Vuoden 2004 jälkeen on ko. pääomien luokittelua koskevaa kansainvälistä tilinpäätösstandardia IAS 32:a *Rahoitusinstrumentit: Esittämistapa* muutettu ja tarkennettu koskien

4.11.2015

FIVA 1/01.01.01/2015

Julkinen

tietyntyyppisten rahoitusvelkainstrumenttien luokittelua omaan pääomaan. Muutokset astuivat voimaan 1.1.2009.

Osakeyhtiölakiin sisältyvä pääomalainaa koskeva sääntely pysyi pääosin samana vuonna 2007 voimaan tullessa osakeyhtiölaissa (624/2006) kuin aikaisemminkin. Toisaalta ilman kattavaa kartoitusta on vaikeata arvioida sitä, minkälaisia instrumentteja käytännössä nimitetään pääomalainoiksi. Tästä johtuen kirjanpitolakiin ehdotettu pykälä on tarpeen, ja sen sitominen IFRS-standardeihin luo ryhtiä soveltamiselle.

Finanssivalvonta kuitenkin ehdottaa, että tilanteessa, jossa pääomalainaa tahdonvaltaisuuteen perustuen luokitellaan omaan pääomaan, siitä nimenomaisesti vaadittaisiin antamaan liitetietona laatimisperiaate ja instrumentin ehdot. Omaan pääomaan luokitellusta pääomalainasta annettavat ehdot tulisi lisätä taseen vastattavista annettaviin liitetietoihin kirjanpitoasetusluonnoksen 2. luvun 5. pykälään. Finanssivalvonta katsoo, että vastaavat tiedot olisi annettava luonnoksen valtioneuvoston asetuksesta pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista 1. luvun 3. pykälän perusteella (oikea ja riittävä kuva pien- ja mikroyrityksissä).

2. Rahoitussektorin tilinpäätössääntely

Finanssivalvonta toteaa, että kirjanpitolain mukaisia tilinpäätösdirektiivin vaatimusten täytäntöönpanon linjauksia on noudatettu myös luottolaitoslakiin (610/2014) tehdyissä vastaavissa muutoksissa. Tämän seurauksena pakottavina vaatimuksina sovelletaan luottolaitosten tilinpäätöksissä rahoitusinstrumenttien osalta IFRS-standardeja ja konsernitilinpäätöksessä IFRS-rahoitusleasingstandardia. Muilta osin kansainvälisten tilinpäätösstandardien noudattaminen on uudistettavan kirjanpitolain mukaista.

Edellä mainittuihin muutoksiin ml. Finanssivalvonnalle annettuun valtuutukseen rajoittaa standardien liitetietovaatimuksista, ei Finanssivalvonnalla ole huomautettavaa.

3. Tilinpäätösraportointi ja yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt

Yleisessä kirjanpito-laissa on pantu täytäntöön tilinpäätösdirektiivin pakottava vaatimus yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilinpäätöksistä. Riippumatta koosta tulee luottolaitosten, vakuutusyhtiöiden ja listayhtiöiden noudattaa laajempia esittämiseen liittyviä vaatimuksia tavoitteena mahdollisimman suuri tietojen avoimuus.

Edellisestä seuraa, että sektorikohtaisessa tilinpäätöstä koskevassa lainsäädännössä voidaan jäsenvaltion toimesta sellainen yhteisö nimetä tilinpäätösdirektiivin 2 artiklan 1d) kohdan perusteella yleisen edun kannalta merkittäväksi yhteisöksi, jolla on yleisen edun kannalta suuri merkitys sen liiketoiminnan luonteen, yrityksen koon tai työntekijämäärän vuoksi.

4.11.2015

FIVA 1/01.01.01/2015

Julkinen

Liiketoiminnan luonne valvotulla toimialalla voidaan katsoa olevan sellainen tekijä, jolla rahoitussektorilla muutkin toimijat kuin luottolaitokset voidaan määritellä yleisen edun kannalta merkittäväksi. Tällöin varmistettaisiin mahdollisimman kattava tilinpäätösinformaatio.

Tilintarkastusdirektiivin muutosdirektiivi (2014/56/EU) määrittelee samoin kuin tilinpäätösdirektiivi yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt. Tilintarkastusasetusta (N:o 537/2014) tullaan soveltamaan kaikkiin yleisen edun kannalta merkittäviin yhteisöihin, myös niihin, jotka kansallisesti erikseen nimetään julkisen edun kannalta merkittäviksi.

Rahoitussektorin osalta linjausta siitä, mitkä muut yhteisöt kuin luottolaitokset nimetään julkisen edun kannalta merkittäviksi, ei ole vielä tehty. Tällä hetkellä esimerkiksi sijoituspalveluyritykset laativat tilinpäätöksensä samojen vaatimusten perusteella kuin luottolaitokset. Tämän asian tilan Finanssivalvonta haluaa jatkuvan, koosta riippumatta kaikkien rahoitussektorilla toimivien yritysten tulisi antaa mahdollisimman paljon tietoja taloudellisesta asemastaan ja tuloksellisuudestaan.

Toisaalta taas tilintarkastusasetukseen sisältyy paljon sellaisia vaatimuksia, kuten tilintarkastusyhteisön pakollinen vaihtaminen ja tarjouskilpailut, jotka kasvattavat hallinnollista työtä yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tarkastusvaliokunnissa, operatiivisessa johdossa ja organisaatiossa. Nämä kaikki aiheuttavat lisäkustannuksia ja tästä syystä ne voidaan katsoa kohtuuttomiksi pienille rahoitussektorin toimijoille.

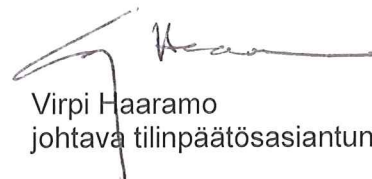
Finanssivalvonnan esittää näkemyksensä seuraavan.

Tilinpäätösraportointi- ja tilintarkastussääntelyn tavoitteet ovat erilaiset. Tilinpäätössääntelyn tavoitteena on säädellä ulkopuolisille tilinpäätöksen käyttäjille (sijoittajat, rahoittajat, verottaja) taloudellista informaatiota päätöksentekoa varten. Tilintarkastussääntelyn tavoitteena on varmentaa noudatetun tilinpäätössäännösten vaaditun oikean ja riittävän kuvan yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Näiden tavoitteiden erilaisuudesta johtuen Finanssivalvonta katsoo, että yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt määriteltäisiin eri tavoin kansallisessa sektorikohtaisessa tilinpäätös- ja tilintarkastussääntelyssä.

FINANSSIVALVONTA

Jarmo Parkkonen
Osastopäällikkö

Virpi Haaramo
johtava tilinpäätösasiantuntija